

ROZLECIEĆ SIĘ (43) *vb pf*

się (37), się (6).

o oraz pierwsze e jasne; drugie e prawdopodobnie jasne (tak w lecieć).

inf rozlecieć się (1). ◇ *fut 3 sg* rozleci się (22). ◇ *1 pl* rozlecim się (1). ◇ *3 pl* rozleczą się (11). ◇ *praet 3 sg m* rozleciał się (1). *n* rozleciało się (2). ◇ *3 pl m pers* rozlecieli się (1). ◇ *plusq 3 pl m an* byli się rozleciali a. były się rozleciały [*cum N pl: kapłuni a. kapłuny*] (1). ◇ *con 3 sg f* by się rozleciała (1). ◇ *con praet 3 sg m* by był się rozleciał (1). *f* by była się rozleciała (1).

Sł stp brak, Cn s.o. rozplywam się w innym znaczeniu, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) i XVIII w.

1. Oddalić się w różnych kierunkach od miejsca początkowego (16) :

a. *Pofrunąć w różne strony przy pomocy skrzydeł; diffugere Mącz (8) :* Ne novae soboles diffugiant, Aby się młody przyplódek pszczół nie rozleciał. *Mącz 397d.*

rozlecieć się po czym (1): potym [*pszczółki*] się rozleczą po rozlicznych ziołach/ á co niepotrzebne to precz omijają. *RejZwierc 16. [Cf też znac. b. LibMal.]*

rozlecieć się dokąd (2): Iáko się ptacy zlecieli/ lzyie wyciągáli/ kazánia iego [św. *Franciszka*] flucháli/ á zátym się ná lterzy kráie Swiátá rozlecieli/ y iego Regułę po wżyfłkim świcie przepowiedáli *KrowObr 145v*; Tákże násze Iákołki/ kiedy się zleciemy/ Cići pyći będą nići/ też łobyie mowiemy. A potym zálię rozno/ á co mnyę do tego/ Rozlećim się do chłopow/ pátrzay káždy łwego. *RejZwierz 126v.*

Przen (4) :

rozlecieć się od kogo (1): Abowiem pewnie wiedz iż iedno tám będą wierni Orłowie iego [*Pana*]/ Gdzie on prawdziwie iest: á ktorzy się rozno rozleczą od niego/ pewnie w głuchych leśiach światá tego nigdziey go nie naydą/ áni się go dopytają. *RejPos 261.*

rozlecieć się po czym (3): Thákżec y ci wierni Anyeli Páńscy á wierni lżáfárze tey świętey prawdy iego/ rozleczą się/ y rozlecieli się po wżzey lzyrokości they nędzney zyemie *RejAp 120, 142v.*

b. *Rozejść się w różne strony; rozbiec się (3) :* Item powyada yłch ráłł v pana Maršchalka kapłuni lzyą bili rozlyeczyali [*możliwe też znac. a.*] *LibMal 1544/92v*; A dla lepszey pewnościi/ pobierzem im [*Cyganom*] dzieći. Tedy się to łotrowłtwo/ dla nich nie rozleći. *BielSat L4v [idem] BielSjem 28.*

a. [*Opuścić pełnione stanowisko, funkcję:*

rozlecieć się z czego: A iżeśmy pilnie rozkazali pisać do służebnych upewniając ich na tej służbie, mamy to ufanie o wierze i cnocie każdego, iż bacząc taką potrzebę naszą i ziemską, rozlecieć się przed czasem z tej posługi nie będą chcieć i ważyć *ListyZygmAug 1562/357.*

W porównaniu: [O posłach na sejm w Piotrkowie:] A wszakże rozumiem *per coniecturas*, że się rozleczą jako ptacy, nic potrzebnego nie postanowiwszy. *ListyPol II 1548/176.]*

c. [*Unosząc się z wiatrem: [ziele żywiec albo trunk] kwiatki ma żółté/ które potym iáko méch się rozleczą/ korzeń ná wiele korzonków rozdzielonj UrzędowHerb 273b.]*

d. *O dźwięku: roznieść się (4) :*

Fraza: »łatwie się słowa rozleczą« = *coś zostanie płynnie, swobodnie wypowiedziane (1):* Currit oratio proclivius, Łatwie się słowá rozleczą. *Mącz 73d.*

Zwrot: »rozlecieć się po wiatru« = *przestać być słyszalnym* (1): A takie łużanie iest iako brzęk miedziány co sie wnet rozleci po wiatru/ á żadnego pożytku nikomu nie wczyni. *RejZwierc* 91.

a. *Rozprzestrzenić się, upowszechnić się (o wieści, plotce)* (3) :

W porównaniu (1): O wławnieź dziś to bálwánłtwo wżycy widzieć możemy/ bo nie ináčzey/ iedno iako to łpofne mnołstwo much [...] wżędy sie rozleciáło. *RejPos* 79.

Zwrot: »rozlecieć się wszędzie (a. wszędy), po światu« [*szyk zmienny*] (2:1): Lecz sie y ta [*tj. żona Putyfara*] nakarze wyrzycie to łami Gdy sie oniey ty głoli rozleczą po łwiatu *RejJóz* L5; A to w niwecz iź łławá rozleci sie wżędzye/ Głóšno krzycząc iako kur gdy łpiewa ná grzędzye. *RejWiz* 87; *RejPos* 79.

2. *Zginąć, przestać być, ulec zniszczeniu; zmarnować się; stracić znaczenie* (28) : ábowiem y oni łami niewieźą gdy sie rozleczą łpołu zdullłami ich włłytki łpráwy y łáiemne rády ich. *RejPs* 215; Rozleciáło sie wżytko/ y ciáło y kołci [*dziecka zrzuczonego z muru*]. *GórnTroas* 71.

W porównaniach [w nawiązaniu do znac. 1.c.] (12): tu náłze miełzkánie/ A ná tym nędznym morzu to pielgrzymowánie/ Iest iako dym przy ogniu gdy sie trołzkę łwieci/ A potym sie iako mgłá po wiatru rozleci. *RejWiz* 83v; *RejZwierc* 145; Ofiáry twe on przyimie y twe łluby/ Włłytkie nieprzyáiciele przywiedzie do zguby. [...] Nie dlugo doczekamy da Bog tey nowiny/ Ze sie rozleczą iako lekkie perzyny. *KmitaPsal* A4.Cf *Przysłowia*; »jako proch po wietrze się rozlecieć«.

Przysłowia: á co zle nábyte/ Rołchwytáią tho márnne ręce połpolite. Alebył rzekł/ tho gorłza iź mam máłe dzyeci/ Bo iako plewy wichrem ták sie tho rozleci. *RejWiz* 105v, 51v; *RejPos* 72v, 115; Ná ony Alábáltry ná ony Mármury/ Więc ná wieze wyłokie á ná mocne mury. Alic to [...] iako márne plewy wżytko sie rozleci/ Ze tám ledwe zołtáná iedno márne łmieci. *RejZwierc* 270. [*Ogółem 5 r.*]

y łam sie w niwecz obrociłz/ y potomłstwo twoie żadney pociechy miec s tego [*rozkoszy łwiata tego*] nie będzie/ ták iź sie to wżytko iako wichrem rozleci *RejPos* 67, 345.

Czołz sie gołpodze frałuielz Ni ocz łobie głowę płuielz Iź pies łzczeka a wiatr niełie Rozlecić sie to po łesie Nie małz sie ty o czo łtarác *RejJóz* C7v.

Zwroty: »w káwki się rozlecieć« = *przepaść, zniknąć* (1): A łkoro ku połepłzeniu przydzye zdrowia łwego/ przedię ze wżytkiego nic/ przedię z nowu w káwki sie rozleczą ony wżytke przełtráchy iego. *RejPos* 248v.

»w perzyny się rozlecieć« = *ulec zniszczeniu* (1): wkazałbych zbotwiáłá y zgnoióńá łukniá/ ktorą trząńńawłzy/ gdyby łię w perzyny rozleciáłá/ mowiłbych do was: [...] *SkarKazSej* 705b.

»jako proch po wietrze się rozlecieć« (1): Gdyź [*Panie*] łnadź łepiey było abył był tákiego káźdego muchą ábo iákim chrobakiem łtworzył/ iźby łię był iako proch po wietrze rozleciáł/ niźli [...] *RejPos* 163v.

a. *O dobrach ziemskich* (11) : *BierEz* S3; Bo ácz wygra wźdy niełporo Wnet sie to rozleci łkoro Bo sie wnet zbiezy co żywo Day od kart/ dayze zá piwo *RejRozpr* H, D4v; O toź ták wżytke rołkołły Káźdemu łwiat márnne łplołły. Włłytke łię rozleczy pewno Kxiadz iuz Lezy iako drewno. *RejKup* c6v; *RejZwierc* 108.

rozlecieć się na co (2): Coź nam náłze pyeniádze pomogłly/ co złoto. Cochmy ich [...] Názbeyeráli/ teraz sie rozleczą ná zbytki. *RejWiz* 104v; *RejZwierc* 16v.

rozlecieć się na kogo [= *kto zabierze*] (1): A ony przypadłości [*tj. dochody*] márníe nábieráne/
Rozlecą fie ni lam wzwie ná rozliczne pány. *RejWiz* 140v.

Zwrot: »márníe się rozlecieć« [*szyk zmienny*] (3): Zmoich ípatkow/ y vtraty Byeffyad/ tanítow nié
odplaty. Bo to póspoliczie bywa Kto tu lakomie nabywa. Kiedy przydzie miedzy dzieczy Rado fie
márníe rozlyeczy. *RejKup* g3, 17; Co w nędzy nábieráią/ rozleci fie márníe/ Bowiem tám iuż ledá
kto/ zówždy k łobie gárnie. *RejZwierz* 116v.

Synonimy: **1.** *rozbiegać się, rozbieżec się, rozleżć się, rozpierzchnąć, rozpierzchnąć się, rozproszyć
się, rozskoczyć się, rozstrzelić się, rozsypać się; d.α.* *rozciec się, rozgłósić się, roznieść się, rozsiać się,
rozszerzyć się, roztoczyć się.*

Formacje współrdzenne cf **NADLECIEĆ**.